

RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE

Brussel, 29 oktober 2001 (05.11)
(OR. fr)

13017/01

LIMITE

JUSTCIV 129

NOTA

van:	het Comité burgerlijk recht
aan:	het Coreper/de Raad
Betreft:	Ontwerp-verslag van de Raad over de noodzaak de wetgevingen van de lidstaten op burgerrechtelijk gebied aan te passen

I. INLEIDING - HET MANDAAT VAN TAMPERE

1. Tijdens zijn bijeenkomst van 15 en 16 oktober 1999 te Tampere heeft de Europese Raad plechtig de noodzaak erkend om de Unie te ontwikkelen tot een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid door volledig gebruik te maken van de mogelijkheden die het Verdrag van Amsterdam biedt; hij heeft de over een bepaald aantal beleidslijnen en politieke prioriteiten bereikte overeenstemming als volgt onder woorden gebracht: "*In een ware Europese rechtsruimte mogen burgers en bedrijven door de onderlinge onverenigbaarheid of de complexiteit van de rechts- en administratieve stelsels van de lidstaten niet worden verhinderd of ontmoedigd om hun rechten te doen gelden.*" (punt 28 van de conclusies van de Europese Raad van Tampere).

In dit verband is een hoofdstuk VII toegevoegd, dat gewijd is aan de "*grotere convergentie inzake burgerlijk recht*".

Punt 39 van de conclusies van de Europese Raad van Tampere luidt als volgt:

"Wat het materiële recht betreft, wordt verzocht een alomvattende studie uit te voeren over de noodzaak de wetgevingen van de lidstaten op burgerrechtelijk gebied onderling aan te passen teneinde belemmeringen voor een goede rechtsgang in burgerrechtelijke zaken weg te nemen. De Raad dient hierover tegen het jaar 2001 verslag uit te brengen."

Bij eerste lezing lijkt dit doel uiterst ambitieus. *A priori* zou het het gehele privaatrecht kunnen omvatten, daarbij inbegrepen het verbintenissenrecht, het goederenrecht, het familierecht, het erfrecht etc.

2. Het blijkt evenwel dat de meeste van de tot dusverre aan dit onderwerp gewijde bespiegelingen vooral gaan over convergentie op het gebied van het contractenrecht:

- enerzijds heeft het Europees Parlement in verscheidene resoluties over de eventuele harmonisatie van het materieel privaatrecht ¹ gesteld dat harmonisatie van *bepaalde* sectoren van het privaatrecht van essentieel belang is voor de voltooiing van de interne markt;
- de mededeling van de Europese Commissie van 11 juli 2001 over het Europees contractrecht ² is een eerste concrete stap in de richting van verwezenlijking van de in de conclusies van Tampere gevraagde alomvattende studie over de noodzaak de wetgevingen van de lidstaten op civielrechtelijk gebied onderling aan te passen. Zij bevestigt de voortrekkersrol van het contractenrecht bij een eventueel wetgevingsbeleid van de Gemeenschap op het gebied van het privaatrecht;
- universitaire studies, met name bedoeld om richtsnoeren te geven inzake het verbintenissenrecht, hebben het vraagstuk van de convergentie van het verbintenissenrecht in Europa onderzocht uitgaande van het bestaan van een economisch argument. Het verbintenissenrecht (en in het bijzonder het contractenrecht) vormt de ruggengraat van de economische activiteit. Volgens sommigen kunnen de verschillen tussen de nationale wetgevingen derhalve een negatieve invloed hebben op grensoverschrijdende transacties en op de werking van de interne markt.

¹ PB C 158 van 26.6.1989, blz. 400 (Resolutie A2-157/89); PB C 205 van 25.7.1994, blz. 518 (Resolutie A3-0329/94).

² Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over Europees verbintenissenrecht, doc. COM(2001) 398 def., van 11.7.2001.

3. Deze overwegingen van economische aard kunnen niet op dezelfde wijze op andere sectoren van het privaatrecht (familie-, huwelijks-, erfrecht) worden toegepast. De bevestiging van het beginsel van het vrije verkeer van personen, en de wil om een heuse ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid tot stand te brengen, kunnen een andere rechtvaardiging vormen voor het nemen van maatregelen op deze gebieden. Deze gebieden zijn evenwel zeer sterk doortrokken van de cultuur en de tradities van de nationale (of zelfs regionale) rechtssystemen, hetgeen een aantal problemen in het kader van de harmonisatie zou kunnen doen rijzen.
4. Indien harmonisatiemaatregelen nodig blijken, moet worden nagegaan of het institutioneel kader, met name in de context van artikel 61 e.v. van hoofdstuk IV van het EG-Verdrag, afdoende is, rekening houdend met het subsidiariteitsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel, als verwoord in artikel 5 van het EG-Verdrag en nader uitgewerkt in het aan het Verdrag gehechte Protocol betreffende de toepassing van het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel.

Derhalve kan wel beraad over de noodzaak van optreden op deze gebieden worden gevoerd voorzover rekening wordt gehouden met de problematiek van de rechtsgrondslagen.

II. HOE KAN EEN BETERE VERENIGBAARHEID TUSSEN DE RECHTSSYSTEMEN GEGARANDEERD WORDEN?

5. Indien het nodig blijkt naar een grotere onderlinge aanpassing van het materieel recht van de lidstaten te streven, hetzij door harmonisatie, hetzij door unificatie, dient zulks als een aanvullend middel beschouwd te worden en niet als een alternatief voor andere middelen die een harmonische ontwikkeling van de juridische verhoudingen binnen de Unie mogelijk maken.

6. Het internationaal privaatrecht vooronderstelt de verscheidenheid van nationale rechtssystemen en tracht deze verscheidenheid te overbruggen door middel van coördinatie. Dientengevolge kan men stellen dat een doeltreffende, zij het gedeeltelijke, methode³ om meer rechtszekerheid te bieden aan de spelers op de interne markt, ligt in de invoering van uniforme verwijzingsregels om het recht vast te stellen dat van toepassing is op contracten en op niet-contractuele verbintenissen. Het blijkt inderdaad dat het *a priori* kennen van een op een eventueel geschil van toepassing zijnde wet, en in het bijzonder de mogelijkheid voor de partijen te beslissen welk recht op hun contract van toepassing zal zijn, het grensoverschrijdend verkeer versoepelt.

De regels van het ipr-verdrag van Rome van 1980 gelden bijvoorbeeld voor verbintenissen uit overeenkomst in iedere situatie die een keus tussen rechtssystemen van verschillende landen vereist. Volgens het ipr-verdrag kunnen de partijen beslissen over het toepasselijk nationaal recht. Het verdrag beperkt deze keuze van het toepasselijk recht in zoverre de nationale rechtssystemen dwingende bepalingen bevatten, bijvoorbeeld bepalingen betreffende de bescherming van consumenten en werknemers, en schrijft voor welk recht toepasselijk is wanneer geen keuze gemaakt is, zonder dat wordt getornd aan de dwingende bepalingen van het land van de rechter. Bovendien zijn deze regels niet van toepassing op de in artikel 1 van het verdrag bedoelde gebieden, zoals kwesties betreffende de staat en bevoegdheid van natuurlijke personen of verzekeringsovereenkomsten die risico's dekken die op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Gemeenschap gelegen zijn.

Anderzijds bestaan er op communautair niveau geen uniforme ipr-regels wat betreft niet-contractuele verbintenissen.

Het scheppen van een regeling inzake het recht dat van toepassing is op niet-contractuele verbintenissen, en de herziening van het ipr-verdrag van Rome van 1980, behoren tot de maatregelen die moeten worden genomen om een grotere mate van verenigbaarheid tussen de Europese rechtssystemen te bewerkstelligen, zoals reeds is onderstreept in het actieplan van Wenen dat in december 1998 is aangenomen.

³ Verdrag van Rome van 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (geconsolideerde versie), PB C 27 van 26 januari 1998, blz. 34.

Men ziet dus dat er beperkingen zijn aan een beroep op het internationaal privaatrecht. Dwingende bepalingen van het land van de rechter primeren in ieder geval boven het toepasselijk recht, en op specifieke domeinen, zoals door consumenten gesloten contracten of individuele arbeidscontracten, wordt het beginsel van de rechtskeuzevrijheid bovendien beperkt door dwingende bepalingen ter bescherming van consumenten en werknemers. Derhalve kan er strijdigheid zijn tussen de dwingende bepalingen van een land en andersluidende dwingende bepalingen van een ander nationaal rechtssysteem. Er is dus reden na te gaan of deze strijdigheden tussen de verschillende dwingende bepalingen een negatieve invloed kunnen hebben op grensoverschrijdende transacties en aldus een potentieel obstakel kunnen vormen voor de goede werking van de interne markt.

7. Wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen is eveneens van groot belang wanneer men zich ten doel stelt de activiteiten van ondernemingen en het dagelijks leven van de burgers te vergemakkelijken.

Alles dient in het werk te worden gesteld ter verwezenlijking van het programma van maatregelen om uitvoering te geven aan het beginsel van wederzijdse erkenning van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, zoals dat op 30 november 2000 door de Raad is aangenomen overeenkomstig de conclusies van de Europese Raad van Tampere. Deze werkzaamheden moeten als prioriteit worden beschouwd.

De verwezenlijking van een dergelijk programma staat of valt met het vertrouwen dat de lidstaten zich in de loop der tijd hebben weten te verwerven inzake het goed functioneren van hun respectieve instellingen. De verschillen inzake materieel recht mogen de verwezenlijking van dit programma echter niet belemmeren of afremmen. Zo kan men ervan uitgaan dat dit vertrouwen in de toekomst zou kunnen worden bereikt naarmate de convergentie van het materiële recht toeneemt.

8. Bepaalde internationale instrumenten die tot stand zijn gekomen in andere gremia, bijvoorbeeld UNCITRAL, UNIDROIT en de Raad van Europa, kunnen beschouwd worden als een mogelijke etappe in de ontwikkeling van een heus Europees burgerlijk recht. Men denke hier met name aan het Verdrag der Verenigde Naties inzake internationale koopovereenkomsten betreffende roerende zaken, gedaan te Wenen op 11 april 1980. De ratificatie van dergelijke instrumenten door de lidstaten die daarbij nog geen partij zijn, zou moeten worden aangemoedigd.

III. HET COMMUNAUTAIR ACQUIS OP VERMOGENSRECHTELIJK GEBIED

9. Het communautair acquis betreffende het privaatrecht, en in het bijzonder het contractenrecht, is al aanzienlijk. Een inventarisatie van de ter zake meest relevante besluiten staat in de bovengenoemde mededeling van de Commissie van 11 juli 2001. Het communautair acquis is evenwel verweten dat het qua coherentie en structuur te wensen overlaat, daar immers het Europees wetgevingsbeleid op dit gebied bestond uit een "stapsgewijze" benadering.

De richtlijnen (en verordeningen) zijn talrijk en betreffen uiteenlopende gebieden: van de status van handelsagenten tot de diensten van reisbureaus, het verzekeringswezen, misleidende reclame, buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten enz. Een aantal richtlijnen bevat specifieke regels betreffende de totstandkoming van overeenkomsten, de vorm en de inhoud van aanbod en aanvaarding, en betreffende de nakoming van overeenkomsten, dat wil zeggen de verbintenissen van de contractspartijen. Een aantal richtlijnen specificceert daarnaast op gedetailleerde wijze de inhoud van de informatie die door de partijen in de verschillende stadia moet worden verstrekt, in het bijzonder vóór de ondertekening van de overeenkomst. Sommige richtlijnen hebben betrekking op rechten en verplichtingen van de overeenkomstsluitende partijen aangaande de uitvoering van overeenkomsten.

In haar mededeling stelt de Commissie zich de vraag of het nodig is de reeds van kracht zijnde wetgeving te verbeteren en geeft zij daarbij tegelijk enkele aanzetten tot een antwoord. Er bestaat een toenemende consensus met betrekking tot de noodzaak de kwaliteit en de coherentie van de richtlijnen te verbeteren.

Zo valt het volgende op te merken:

- de communautaire wetgeving op het gebied van het contractenrecht moet stoelen op beginselen die een waarborg vormen voor de samenhang van de communautaire voorschriften en een garantie bieden voor een goede omzetting in de nationale wetgeving;

- de samenhang tussen de instrumenten die de door consumenten gesloten overeenkomsten regelen, alsmede de eenvormigheid van hun bewoordingen dienen te worden versterkt. Bijvoorbeeld: zowel Richtlijn 85/577/EEG van de Raad van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten als Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten geven onder bepaalde omstandigheden de consument het recht, het gesloten contract op te zeggen en verplichten de leverancier de consument in kennis te stellen van het bestaan van dit recht. Waar evenwel de tweede richtlijn precies de gevolgen aangeeft voor het geval dat de leverancier de consument niet in kennis stelt van het bestaan van dit recht, dat zij omschrijft als "herroepingsrecht", bepaalt de eerste richtlijn, die hetzelfde recht omschrijft als "recht tot opzegging van de overeenkomst", dat de lidstaten passende maatregelen moeten nemen ter bescherming van de consument voor het geval dat deze informatie niet wordt verschaft;
- de resultaten van harmonisatie door middel van richtlijnen worden soms ontoereikend geacht, met name omdat de maatregelen die in de fase van de omzetting van richtlijnen worden genomen, van lidstaat tot lidstaat sterk verschillen. Het ontbreken van een eenvormige omschrijving van algemene termen en concepten binnen het communautair recht kan uiteenlopende resultaten opleveren in de handels- en rechtspraktijk van de verschillende lidstaten.
- het geconstateerde gebrek aan samenhang tussen communautaire instrumenten kan ook worden voorkomen door een versterking van de interne coördinatiemechanismen binnen de lidstaten en de Europese instellingen.

10. Het fragmentarisch karakter van de Europese harmonisatie zou ten grondslag liggen aan de wens van sommigen om nog een drempel te overschrijden door een gemeenschappelijk verbintenissenrecht te scheppen.

Men vindt in het communautair acquis echter instrumenten waarvan het "incidentele" karakter slechts schijn is. Men kan als voorbeelden noemen:

- Richtlijn 85/374/EEG inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken, waarbij een samenhangend systeem van aansprakelijkheid op dit gebied wordt ingesteld;
- de essentie van de regelgeving inzake zelfstandige handelsagenten in alle lidstaten is geharmoniseerd door middel van Richtlijn 86/653/EEG;

- Richtlijn 93/13/EEG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten regelt een fundamentele problematiek in het contractenrecht, namelijk die van het evenwicht tussen rechten en plichten der partijen;
- Richtlijn 99/44/EG betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen raakt direct aan fundamentele beginselen die vigeren op het gebied van regelgeving voor de consument; de omzetting ervan zal in sommige lidstaten een aanpassing van het burgerlijk wetboek met zich meebrengen;
- het punt "informatiemaatschappij" heeft een hoog communautair gehalte, met name dankzij Richtlijn 2000//31/EG betreffende de elektronische handel, Richtlijn 99/93/EG betreffende elektronische handtekeningen en ook, al gaat het hier niet om bepalingen van contractenrecht, Richtlijn 2001/29/EG betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij;
- Richtlijn 2000/35/EG betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties.

Het is waar dat deze instrumenten op nogal vérgaande wijze de nationale rechtssystemen harmoniseren, en als het ware het "gemeenschappelijk recht" op de gebieden in kwestie vormen. Het is dus zo dat sommige takken van het privaatrecht (en met name van het contractenrecht) dankzij de voortschrijdende harmonisatie op communautair niveau al gemeenschappelijke normen hebben ontwikkeld.

11. Mogelijke alternatieve oplossingen voor geconstateerde problemen zijn onder meer een "verticale" of op het onderwerp gebaseerde harmonisatie, of een veeleer "horizontale" aanpak, die gericht is op de totstandbrenging van een Europese "gemeenschappelijke kern" van privaatrecht. Indien zich een noodzaak tot harmonisatie voordoet, kan de voorkeur worden gegeven aan een meer horizontale aanpak teneinde te komen tot een overtuigender oplossing die meer samenhang vertoont.
12. In dit verband dient er vooral gelet te worden op de uitkomst van de door de Commissie ondernomen brede raadpleging en op de lering die men daaruit kan trekken. Er moet worden nagegaan of, naast coördinatie en vereenvoudiging, harmonisatie van het acquis communautaire tot voordeel strekt.

13. Voorts is het *acquis communautaire* op het gebied van de niet-contractuele aansprakelijkheid en het goederenrecht minder omvangrijk. Niettemin zou het goed zijn na te gaan of de verschillen tussen de wetgevingen van de lidstaten concrete belemmeringen vormen voor de goede werking van de interne markt.

IV. HET FAMILIERECHT

14. De communautaire instellingen hebben zich al dikwijls moeten buigen over aan het familierecht rakende vraagstukken teneinde hun beleid op bepaalde gebieden te kunnen uitvoeren, met name op het gebied van veiligheid en sociale integratie, opvang van migrerende werknemers, immigratie, visa, armoedebestrijding en vrije vestiging. Tot nu toe betrof het incidentele maatregelen met het oog op het regelen van specifieke kwesties.

Het Europees Parlement, het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen en ook de Raad hebben zich uitgesproken over punten die verband houden met het gezin, het kind, de echtgenoot, en dus met de persoonlijke status van de communautaire onderdanen. Het communautair recht kent aan het familierecht een steeds belangrijker positie toe; het startpunt lag in de jaren tachtig.

Bij ontstentenis van een inventaris zoals die welke is opgenomen in de mededeling van de Commissie betreffende het contractenrecht, is het ongetwijfeld nuttig enkele voorbeelden te geven van het belang dat door de communautaire instellingen aan het familierecht wordt gehecht.

15. De toenemende aandacht van het Europees Parlement voor deze materie wordt uitstekend geïllustreerd door zijn verschillende resoluties. Deze hebben in mindere of meerdere mate betrekking op de persoonlijke status, het gezin en aldus het familierecht in de brede zin van het woord. Hierbij kan in het bijzonder de resolutie van het Parlement van 9 juni 1983 over het gezinsbeleid in de Gemeenschap⁴ worden aangehaald, alsmede de resolutie van 14 december 1994 over de bescherming van het gezin en andere gezinsvormen bij de afsluiting van het Internationaal Jaar van het gezin⁵.

⁴ PB C 184 van 11.7.1983, blz. 116.

⁵ PB C 18 van 23.1.1995, blz. 96.

Parallel met de geleidelijke ontwikkeling van de samenleving is seksuele geaardheid vanaf 1994 onderwerp geweest van aanbevelingen van het Europees Parlement ⁶, zowel aan de lidstaten als aan de Commissie, op grond van het feit dat maatschappelijke veranderingen aanpassingen rechtvaardigen in de vigerende burgerlijke, strafrechtelijke en bestuursrechtelijke voorschriften om tegemoet te komen aan nieuwe samenlevingsvormen en om de rechtszekerheid van de Europese burgers te waarborgen.

Ook heeft het Parlement zich in een resolutie van 20 januari 1997 uitgesproken over de naar haar aard gevoelig liggende materie van de adoptie ⁷, substantieel onderdeel van het familierecht; wat betreft de bescherming van minderjarigen is uitdrukking gegeven aan bezorgdheid "*over het feit dat de Europese Unie geen beleid voert dat de rechten van kinderen en aldus de verbetering van de levensomstandigheden van kinderen rechtstreeks op het oog heeft*" ⁸. Het Parlement heeft eveneens verzocht om meer samenwerking binnen de Unie, met name waar het gaat om ontvoeringen van kinderen ⁹.

16. Evenals het Parlement en de Raad is ook het Hof van Justitie genoopt geweest zich uit te spreken over zaken die raken aan het familierecht van de Europese burgers. Verscheidene vraagstukken die het familierecht betreffen, zijn onderwerp geweest van arresten van het Hof. In dit verband kan men noemen de staat van een persoon (hoedanigheid van kind, van afstammeling, van echtgenoot ¹⁰), het recht op uitkeringen tot onderhoud ¹¹, de ouderlijke macht en de uitoefening daarvan ¹², het recht op gezinshereniging ¹³.

⁶ Resolutie van het Europees Parlement van 8 februari 1994 over gelijke rechten van homoseksuele mannen en vrouwen in de Gemeenschap, PB C 61 van 28.2.1994, blz. 40.

⁷ Resolutie over verbetering van het recht en de samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van de adoptie van minderjarigen, PB C 20 van 20.1.1997, blz. 176.

⁸ Resolutie van het Europees Parlement van 12 december 1996 over maatregelen ter bescherming van minderjarigen in de Europese Unie, PB 20 van 20.1.1997, blz. 170.

⁹ Resolutie van het Europees Parlement van 18 juli 1996 over de ontvoering van kinderen uit huwelijken waarvan de echtgenoten een verschillende nationaliteit hebben, in de lidstaten, PB C 261 van 9.9.1996, blz. 157.

¹⁰ HvJ, zaak C- 419/92, 23 februari 1994, *Scholz*, Jurispr. 1994, blz. I-505; HvJ, zaak C-249/96, van 17 februari 1998, *Grant*, Jurispr. 1998, blz. I-621; HvJ, zaak 59/85, 17 april 1986, *Reed*, Jurispr. blz. 1283.

¹¹ HvJ, zaak T-43/90 en T-85/91, 18 december 1992, Jurispr. 1992, blz. II-2619 en blz. II- 2637.

¹² HvJ, zaak C-243/95, 17 juni 1998, *Hill*, Jurispr. 1998, blz. 3739.

¹³ HvJ, zaak C-267/83, 13 februari 1985, *Diatta*, Jurispr. 1985, blz. 567; HvJ, zaak C-370/90, 7 juli 1992, *Singh*, Jurispr. 1992, blz. I-4265.

Buiten de bovengenoemde zaken zijn er nog twee arresten die de jurisprudentie van het Hof op het gebied dat ons in casu aangaat, goed illustreren: het arrest Dafeki ¹⁴ en het arrest Konstantinidis ¹⁵, beide betreffende de problematiek van de burgerlijke stand. Deze jurisprudentie vestigt de aandacht deels op de implicaties van het vrije verkeer van personen voor de voorschriften die betrekking hebben op de burgerlijke stand.

In deze arresten constateert men dat het Hof van Justitie op gebieden die in hoge mate verband houden met de persoonlijke status en het familierecht, vooral het recht op vrij verkeer als instrument hanteert.

17. De resolutie van de Raad van 4 december 1997, over de te nemen maatregelen ter bestrijding van schijnhuwelijken vormt een ander incidenteel initiatief met gevolgen voor het familieleven en de persoonlijke status ¹⁶.

De Raad definieert daarin met name het begrip "schijnhuwelijk" en noemt een aantal factoren die doen veronderstellen dat een huwelijk een schijnhuwelijk is, wat een aantal lidstaten ertoe heeft gebracht hun interne wetgeving te wijzigen.

Ook heeft de Raad op 29 mei 2000 de verordening "Brussel II" aangenomen betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid voor gemeenschappelijke kinderen ¹⁷. Hoewel men zich hier buiten het materieel recht bevindt, kan deze verordening gezien worden als een krachtig signaal betreffende het belang van huwelijks- en echtscheidingskwesties voor de Europese burger.

In hetzelfde verband moeten ook de werkzaamheden betreffende het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake het recht op gezinshereniging ¹⁸ worden vermeld.

¹⁴ HvJ, zaak C-336/94, 2 december 1997, Jurispr. 1997, blz. I-6761.

¹⁵ HvJ, zaak C-168/91, 30 maart 1993, Jurispr. 1993, blz. I-1191.

¹⁶ PB C 382 van 16.12.1997; HvJ, zaak C-351/95, 17 april 1997, Jurispr. 1997, blz. I-2133.

¹⁷ Verordening (EG) nr. 1347/2000, PB L 160 van 30.6.2000, blz. 19.

¹⁸ COM(1999) 638 def.

18. Er loopt een constante door de verschillende aangenomen teksten op het gebied van het familierecht. Dit wordt beschouwd in zijn wisselwerking met andere onderdelen van communautair beleid en disciplines. De talrijke hier opgevoerde voorbeelden tonen genoegzaam aan dat het familierecht geleidelijk aan van groot belang is geworden in het communautaire recht.
19. In de samenleving van vandaag neemt het communautair, maar ook het internationaal verkeer hand over hand toe. Dit verkeer met de stromen die het meebrengt zijn trouwens een uitdrukking van de voortdurende ontwikkeling van de interne markt.

De belemmeringen voor een vrij verkeer van personen binnen de Europese interne markt wegnemen, maar ook het beschermen van dit verkeer, schept bijgevolg onvermijdelijk wisselwerkingen tussen het familierecht en de andere onderdelen van communautair beleid, waaraan bijzondere aandacht moet worden besteed.

Er moet dus worden nagegaan of eventuele door onderlinge verschillen tussen de nationale wetgevingen veroorzaakte belemmeringen het beginsel van het vrij verkeer van personen in de weg staan.

20. Wat het familierecht betreft, lijkt het vaststellen van de behoeften tot nog toe geen onderwerp van systematische studie te zijn geweest. Ook al zijn sommige problemen zijdelings aan bod gekomen in het communautair recht, dan lijkt dat het gevolg te zijn geweest van een pragmatische benadering die bepaald is door de ontwikkeling van verschillende beleidsonderdelen, met hun eigen doelstellingen.

Zo'n analyse van de behoeften is dus nodig, waarbij in gedachten moet worden gehouden dat het risico van versnippering te vermijden is.

V. CONCLUSIES

21. De Raad, met inachtneming van hetgeen in het voorgaande is overwogen,

- a) neemt akte van de mededeling van de Commissie van 11 juli 2001 over het Europees contractenrecht en van de resolutie van het Europees Parlement over de onderlinge aanpassing van civiel- en handelsrecht van de lidstaten;
- b) constateert dat de alomvattende studie waar in de conclusies van Tampere om werd verzocht, door de Commissie is begonnen voor wat betreft de sector van het contractenrecht;
- c) acht het noodzakelijk de Commissie te verzoeken
 - zo spoedig mogelijk over te gaan tot de analyse van de resultaten van de op grond van haar mededeling gehouden raadpleging;
 - bij deze analyse in gedachten te houden dat in de wetgeving naar een zo groot mogelijke samenhang van het contractenrecht dient te worden gestreefd;
 - deze resultaten mede te delen aan de Raad en aan de andere communautaire instellingen, en ook aan het publiek, samen met alle passende opmerkingen en aanbevelingen, indien nodig in de vorm van een groen- of witboek, zulks uiterlijk op 31 december 2002.

Deze aanbevelingen moeten tenminste betrekking hebben op:

- het identificeren van die communautaire teksten waarvan het toepassingsgebied opnieuw moet worden onderzocht, en de redenen voor een dergelijk onderzoek;
- het identificeren van de gebieden waarop de verscheidenheid van nationale wetgevingen inzake contractenrecht ten nadele kan werken van een goed werkende interne markt en van de eenvormige toepassing van het communautair recht;

- de mogelijkheid om bij nieuwe initiatieven te kiezen voor een meer horizontale benadering, en de manier waarop het effect van deze initiatieven voor wat betreft de samenhang in het civielrecht onderzocht kan worden;
 - de mogelijkheid om op de onder het civielrecht vallende gebieden geregelde coördinatie of contacten tussen de lidstaten te bevorderen tijdens de periode van omzetting van de richtlijnen;
 - de werkmethoden die zouden kunnen worden toegepast om te komen tot een verdergaande onderlinge aanpassing van de nationale wetgevingen indien bij de raadpleging en na een grondige analyse van de resultaten duidelijk wordt dat deze wenselijk is, en om het gevaar van incoherentie tussen communautaire instrumenten te voorkomen;
- d) verzoekt de Commissie een studie te verrichten naar de vraag of de verschillen tussen de wetgevingen van de lidstaten op het gebied van de niet-contractuele aansprakelijkheid en het goederenrecht concrete belemmeringen vormen voor de goede werking van de interne markt,
- e) is van oordeel dat het beginsel van het vrije verkeer van personen met zich meebrengt dat de Europese burger, gelet op de communautaire wet- en regelgeving en jurisprudentie, niet uitsluitend in zijn economische hoedanigheid wordt beschouwd, maar evenzeer vanuit de dimensie van zijn persoon en van het gezin;
- f) spreekt de wens uit dat de Commissie verzocht wordt
- een studie uit te voeren ter identificatie van de verschillen tussen de nationale wetgevingen die wat het familierecht betreft afbreuk zouden kunnen doen aan het beginsel van het vrije verkeer van personen, en de Raad uiterlijk 30 juni 2003 in kennis te stellen van haar bevindingen.